

Budai László

A VÁRPALOTAI KRÚDY GYULA VÁROSI KÖNYVTÁR MINT FIZIKAI TÉR RÖVID TÖRTÉNETE

1954. augusztus 20-án egy, mindösszesen 12 m²-nyi helyiségben hozták létre az első önálló városi közkönyvtárat, amely 1956-ban 28, majd később 32 m²-re bővült. Ez a szűk hely, mely eredetileg cipésműhelynek adott helyet, csak átmeneti megoldás volt. Új lehetőségek nyíltak meg, amikor – immár Könczöl Imre vezetése mellett – 1963. december 2-án felavatták a felnőttkönyvtárat a Kossuth u. 6. szám alatti egykori iskolaépületnek (mai zeneiskola) földszintjén, amely 180 m²-nyi alapterületet jelentett, majd 1964. január 1-jétől a régi helyiség 32 m²-én külön gyermekkönyvtár került kialakításra. Ez a terület is csak átmeneti időre szólt, hiszen határozat volt róla, hogy csak a könyvtár várba költözéséig marad az épületben az intézmény, de a könyvtár várbeli elhelyezése csak terv maradt. (Időről-időre előkerül ez az elképzelés, de már a maga korában sem tartották a könyvtáros szakemberek jó megoldásnak.) Aztán 1967-ben alternatív tervként született meg az gondolat, hogy az egyesített (gyermek- és felnőtt-) könyvtár elhelyezése az ifjúsági házban történnék meg, ez sem valósult meg. 1975-ben a Kossuth u. 6. sz. alatt a könyvtár emeleti része kiürült ahová a gyerekkönyvtár beköltözhetett, ezáltal az egy épületbe kerülő könyvtár együttes alapterülete 266 m²-re emelkedett.

Ezután a könyvtár több, mint húsz évig nem bővült tovább, végül 1985. április 11-én a jelenlegi helyén (Szt. István út 28. sz. alatt) került átadásra az új, immár 650 m²-es könyvtárépület egy akkor épült panelház aljában. A könyvtár fejlődését biztosította a lényegesen megnövekedett alapterület, ám az 1988-ban bekövetkező özönvízszerű beázás rossz előjelnek bizonyult, ami az utóbbi évtizedben már állandósult, és minden nagyobb esőzéskor megismétlődik.

A nagyobb esőzésekkel történő beázás mellett az épület korszerűtlen üvegportálja is kényelmetlenné teszi a működésünket, mivel télen az irodák és a kamaraterem hideg marad a rossz szigetelés miatt, nyáron pedig elviselhetetlen forróságot teremt a könyvtár egészében.

Az 1985-ös állapothoz képest közel 15.000-rel több dokumentumunk elhelyezése nem megoldott, dokumentumaink jó része átmenetileg külső raktárakba került.

A levegőtlen, kisszobányi helyismereti részlegünkben nincsen lehetőség kutatóhelyek kialakítására, de a könyvtár többi terében sem tudunk a csendes olvasáshoz, tanuláshoz külön helyeket biztosítani olvasóink számára, ami egy könyvtár eidoszához tartozik, tehát a várpalotaiak könyvtárhasználatát ez a hiányosság „per se” lekorlátozza.

A könyvtári munka elválaszthatatlan része a közösségszervezés. Jelenlegi tereink azonban szintén korlátot jelentenek, hiszen egyetlen termünket egyszer kiállítótérnek, másszor előadóteremnek, harmadszor oktatóteremnek, vagy éppen egyszerre mindháromnak használjuk. Itt tartják különböző civil szervezeteink az összejöveteleiket (56-os klub, Kézimunka Kör, TIT Várpalotai Szervezete, Írisz Nőegyesület, stb.), és sokszor van szükség kompromisszumkötésre, hogy éppen melyik szervezet tartson programot.

A könyvtár továbbköltöztetésének gondolata nem új keletű, hiszen a helyi döntéshozók is látták, hogy az 1985-ben még kifejezetten jó megoldást jelentő épület az idők folyamán egyre kevésbé felelt meg könyvtári célokra. Az első ismert nyilvános adatot, miszerint a város a Krúdy Gyula Városi Könyvtárat új, méltóbb helyszínre kívánja helyezni, egy 2002-es újságcikkben találtam. Törzsök Károly

alpolgármester 2002-ben a Népszabadságnak azt nyilatkozta, hogy a város tervei szerint a könyvtár a várpalotai Zichy-kastélyban kapott volna helyet, ahol hangversenyterem és kiállítóterek is a könyvtár részét képezték volna. (<http://nol.hu/archivum/archiv-67682-51570>), illetve 2005-ben Leszkovszki Tibor polgármester a 168 Óra hetilapnak szintén arról beszélt, hogy „A városi könyvtárat kívántuk átköltöztetni a kastélyba, ezzel párhuzamosan kulturális centrumot szerettünk volna kiépíteni ott, koncertteremmel, kiállításokkal.” (<http://www.168ora.hu/itthon/polgari-kastely-2008.html>).

A 2006-os önkormányzati választások után sem került sutba a könyvtár költöztetésének terve. 2007 nyarán Mikulás Gábor, Czupi Gyula és Dr. Horváth Sándor Domonkos a Szindbád Kht. meghívására bejárást tartott, hogy a zsinagógában való elhelyezés könyvtári szakemberek szemével nézve megvalósíthatónak látszik-e. Dr. Horváth Sándor Domonkos 2007. augusztus 2-án kelt elektronikus levelében a következő véleményét közölte:

„A könyvtár épületének megváltoztatása abban az esetben indokolt, ha az szakmai előnyökkel jár, és ezek az előnyök a várható kiadásokkal összevetve is racionálisnak, és vállalhatóan bizonyulnak.

A helyszíni bejárás alapján megállapíthatjuk, hogy a könyvtár jelenlegi elhelyezésével, elrendezésével kapcsolatban nem tapasztalhattunk olyan egyedi sajátosságot, ami az áthelyezés szándékát önmagában megkérdőjelezné.

Amennyiben a könyvtárépület költöztetése a városközpont, a polgárok által látogatottabb, forgalmasabb, frekvenciáltabb területre történik, az elvileg hasznosnak tekinthető.

A zsinagóga épülete – elhelyezkedés szempontjából – alkalmas és méltó könyvtárépület lehet. A zsinagógába való költöztetésnek azonban csak akkor van értelme, ha ennek lehetőségét más szakterület (építészet, energetika, informatika, műemlékvédelem) szempontjai sem zárják ki, valamint az előrelépést jelent az intézmény jelenlegi infrastrukturális felszereltségéhez képest.

Az áthelyezést célszerűnek látjuk általános szervezeti és szakmai modernizáció, valamint állományrevízió elvégzésével egybekötni.

A végleges döntés meghozatala az említett csatlakozó szakterületek elemzéseinek, a fenntartási költségek változásának vizsgálatával egyaránt alátámasztandó. A részletes megvalósítási terv (belsőépítészet, szakmai átszervezés, üzemeltetés részletei, mindezek költségvonzata) feltétlen elemzést érdemel. A könyvtár innovációs motivációjú átköltöztetését támogatjuk, jöjjön létre Várpalotán modern, könyvtári-információs szolgáltató hely.”

Mezei László főépítész 2008 decemberében kereste meg könyvtárunkat azzal, hogy gyűjtsük össze számára egy könyvtárépület tervezése során figyelembe veendő szabványokat, előírásokat, mivel a város egy új integrált könyvtár- és galériaépület tervezésével bízta meg, amely a Nagy Gyula Galériaként ismert zsinagógában, illetve az egykor mögötte található iskola helyére visszaépítendő épületben kerülne elhelyezésre. Kérését teljesítettük, és Mezei László ezek figyelembevételével 2009. április 14-ére készítette el az új, közel 1200 m² alapterületű épületegyüttes tanulmánytervét, amely a városközpont funkcióbővítő rehabilitációs programján belül került megtervezésre. A terv megvalósítása azonban azóta is várat magára.

Várpalota, 2011. március 17.